СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

М. КИЇВ, 26-27 ГРУДНЯ 2022 Р.

Національна академія аграрних наук України

Інститут рибного господарства

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

IV Міжнародна науково-практична конференція, 26–27 грудня 2022 року, Київ, Україна

Київ — 2022

УДК 639.3.03(063)
С-74

Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів : IV Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 26–27 грудня 2022 р. : збірник матеріалів. Київ : ПРО ФОРМАТ, 2022. 140 с.

Організатор — Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (http://if.org.ua).

Науково-організаційний комітет:

Гриціняк Ігор Іванович, доктор с.-г. наук, професор, академік Національної академії аграрних наук України, директор Інституту рибного господарства НААН (голова), м. Київ, УКРАЇНА;

Колесник Наталія Леонідівна, кандидат с.-г. наук, с. н. с., зав. лаб. міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності Інституту рибного господарства НААН, м. Київ, УКРАЇНА;

Артурс Шкуте, доктор біол. наук, професор, директор Інституту екології Даугавпілського університету, м. Даугавпілс, ЛАТВІЯ;

Кононенко Руслан Володимирович, кандидат вет. наук, декан факультету тваринництва та водних біоресурсів, доцент кафедри аквакультури Національного університету біоресурсів та природокористування України, м. Київ, УКРАЇНА;

Федоненко Олена Вікторівна, доктор біол. наук, професор, зав. кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпровського національного університету ім. О. Т. Гончара, м. Дніпро, УКРАЇНА;

Юлдашов Мансур Арзікулович, кандидат біол. наук, заст. директора з науки Науково-дослідницького інституту рибництва, м. Ташкент, УЗБЕКИСТАН;

Мейманов Чингиз Мейманович, Генеральний директор ПрАТ «Форелевий рибний завод», м. Бішкек, КИРГИЗСТАН;

Сондак Василь Володимирович, доктор біол. наук, професор, зав. кафедри водних біоресурсів Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне, УКРАЇНА;

Кароль Венгляже, доктор с.-г. наук, професор, іноземний член Національної академії аграрних наук України, президент науково-виробничого дослідного філіалу Інституту зоотехніки, м. Краків, ПОЛЬЩА;

Шекк Павло Володимирович, доктор с.-г. наук, професор, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури Одеського державного екологічного університету, м. Одеса, УКРАЇНА;

Софіко Діассамідзе, Голова правління Асоціації органічної аквакультури «Foregi», м. Батумі, ГРУЗІЯ;

Кутіщев Павло Сергійович, кандидат біол. наук, доцент кафедри водних біоресурсів та аквакультури Херсонського державного аграрного університету, м. Херсон, УКРАЇНА;

Олена Зубков, доктор наук, професор, чл.-кор. Академії наук Молдови, зав. лаб. гідробіології та екотоксикології Інституту зоології, м. Кишинів, МОЛДОВА;

Лобойко Юрій Васильович, доктор с.-г. наук, зав. кафедри водних біоресурсів та аквакультури, доцент Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Ґжицького, м. Львів, УКРАЇНА;

Віщур Олег Іванович, доктор вет. наук, с. н. с., зав. лаб. імунології Інституту біології тварин НААН, м. Львів, УКРАЇНА;

Федоренко Микола Олександрович, перший заступник директора Бюджетної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури», м. Київ, УКРАЇНА;

Щербак Володимир Іванович, доктор біол. наук, професор, провідний наук. співробітник відділу санітарної гідробіології та гідропаразитології Інституту гідробіології, м. Київ, УКРАЇНА;

Данильчук Галина Анатоліївна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології переробки, стандартизації і сертифікації продукції тваринництва Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, УКРАЇНА.

ISBN 978-617-7894-78-9 ТОВ "ТРОПЕА"

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

І. І. Грициняк, О. М. Третяк
Актуальні аспекти організації контролю екологічного стану рибогосподарських водойм **7**

І. І. Грициняк, О. М. Третяк, О. М. Молчанов
До питання створення наукових парків у сфері прісноводної аквакультури України **8**

І. І. Грициняк, О. М. Третяк, Н. Й. Тушницька
Сучасні напрями та завдання розвитку науково-технічного забезпечення аквакультури в Україні **11**

М. Г. Матвієнко, В.П. Гандзюра
Оптимізація здоров'я риб шляхом корекції стану екосистеми **15**

Р. В. Сидорак
Вплив браконьєрського лову на стан популяції річкових раків у водоймах України **18**

П. В. Шекк, Р. В. Сидорак
Білий довгопалий рак *Pontastacus eichwaldi bessarabicus* як перспективний об'єкт аквакультури в Україні **19**

Н. В. Поліщук, О. М. Поліщук
Історія розвитку рибництва в Україні **21**

О. М. Поліщук, Н. В. Поліщук
Перспективи судака (*Sander lucioperca*) як об'єкта промислового вирощування в аквакультурі **23**

Є. О. Таран, К. О. Баклан, М. Г. Матвієнко
Роль прибережно-водної рослинності в збереженні іхтіофауни озер РЛП «Партизанська слава» **24**

Л. А. Байдак, Р. О. Новіцький
В'їзний риболовний туризм як перспективний напрям економічного розвитку України **27**

БІОРЕСУРСИ ТА ЕКОЛОГІЯ ВОДОЙМ

S. Diassamidze, Sf. Lengyel, N. Kolesnyk, N. Tushnitska
Pond aquaculture in Georgia **30**

R. Kolesnyk, S. Koba, S. Diassamidze, Sf. Lengyel
Trout aquaculture in Georgia **32**

N. Kolesnyk, M. Simon, M. Yuldashov, R. Kolesnyk
Ichthyofauna from reservoirs in the Republic of Uzbekistan **34**

M. Yuldashov, N. Kolesnyk, S. Koba, N. Tushnitska
Aquaculture and fisheries in the reservoirs of the Republic of Uzbekistan **37**

Ch. M. Meimanov, R. Kononenko, M. Simon, R. Kolesnyk
Ichtyhyofauna of water bodies of the Kyrgyz Republic **39**

R. Kononenko, M. Simon, N. Kolesnyk, Ch. M. Meimanov
Hydroecological development potential of aquaculture and fisheries in the Kyrgyz Republic **42**

озерах і невеликій ділянці Дунаю. Останнім десятиліттям, на відміну від промислового лову, значення аматорського рибальства в країні зросло. Кількість проданих рибальських ліцензій неухильно зростає [3].

Асоціація шведських рибалок включає в себе приблизно 700 місцевих громад і близько 70000 чоловік. В уловах домінують хижаки (щука, окунь та судак) — 50%, лососеві складають 25%, короп — 12% та інші — 12%. До національної програми Швеції входять проекти організації рекреаційного рибальства на приватних водоймах, подальший розвиток риболовецького туризму. Аматорське рибальство в Європі є надзвичайно популярним способом активного відпочинку. В європейських країнах рибальством займається від 1,6% (Польща) до 32,2% (Норвегія) населення. Найпопулярнішими країнами рибальського туризму є Великобританія, Панама, Туреччина, США, Венесуела, Мексика, Австралія, Фінляндія, Норвегія. В Австрії існує близько 440 рибальських асоціацій, до складу яких входить більшість рибалок-аматорів країни. В Асоціації шведських рибалок налічується близько 700 товариств. Чеський Союз рибалок налічує близько 480 спілок. Членство в ньому коштує 100 євро/рік, причому членська картка має поновлюватися щорічно. За дозволом у певній зазначеній водоймі можна упіймати лише визначену кількість риби (7 кг, або 2 особини таких видів як щука, короп, судак, сом, білизна, амур). Суворо заборонений вилов сітками [3].

Для здійснення рибальства в Німеччині потрібно мати кілька документів: паспорт рибалки (вартість 50 євро), сертифікат про проходження навчання на рибалку та ліцензію на вилов риби. Вартість ліцензії залежить від терміну, на який вона видається (200–500 євро/рік). Для туристів існують спеціальні ліцензії (на 1 тиждень — 1 місяць). Їх можна придбати тільки в рибальському клубі і ловити рибу, відповідно, лише на водоймах цього клубу. За риболовлю не в «тій» водоймі або без ліцензії накладаються величезні штрафи (понад 400 євро). Виконання Правил рибальства та наявність документів контролюють спеціальні «рибні контролери» і самі рибалки. У більшості розвинених країн світу аматорське рибальство, риболовний туризм є надрентабельними галузями у сфері туристичних і розважальних послуг. З цього погляду, організація спортивного і любительського рибальства та створення культурних рибних господарств — справа сьогоденна і перспективна [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейська хартія рекреаційного рибальства і біорізноманіття. URL : http://flatik.ru/ohota--nacionalenij-ohotnichij-jurnal-2011--s-21-22-hartiya-ri27 (дата звернення : 01.11.2022).
2. Hensel K. Slovakia. Current status of recreational fishing // Rep. Workshop on Recreational Fishery Planning and Management Strategies in Central and Eastern Europe, Zilina, 22-25 Aug., 1995 : proceed. EIFAC, 1996. № 32. P. 39—45. (EIFAC Occas. Pap).
3. Morgan R. G. Promotion de réduction et de la sensibilisation du public // Can. Spec. Pull. Fish Aquat. Sci. 1988. № 97. P. 37—43.
4. Камшилин И. Н., Чиняков И. К., Щавелева И. И. Управление любительским рыболовством за рубежом // Рыбоводство и рыболовство. 1994. № 3. С. 43—44.

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ КОНСЕРВОВАНОЇ РИБНОЇ ПРОДУКЦІЇ НАЙБІЛЬШИХ ТОРГІВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ М. ОДЕСИ

Т. І. Матвієнко, tatyana.matvienko@gmail.com, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса

Рибні консерви сьогодні використовують як важливий елемент столу з багатьох причин: вони довго зберігаються, не вимагають приготування, досить корисні і майже завжди безпечні.

Сучасній харчовій промисловості відомо понад 50 способів виготовлення рибних консервів з різної сировини. Ринок консервованої рибної продукції в Україні представлений різними фірмами переробниками рибних товарів. Постачальниками консервованої рибної продукції для магазинів безпосередньо на українському ринку є наразі іноземні підприємства. В магазинах широко представлені продовольчі товари, в тому числі в наявності значний асортимент консервованої рибної продукції. Дослідження полягало в тому, щоб охарактеризувати асортимент консервованої рибної продукції та визначити цінову політику супермаркетів на консерви (рис.).

Дослідження проводилися впродовж листопада 2022 р. Були обрані найбільші магазини торгівельних мереж міста Одеса: «METRO Cash & Carry», «Обжора», «Сільпо», «Таврія» – В» (див. рис.). Основні виробники консервів з морепродуктів в Україні зосереджені в Одеській і Запорізькій областях. Вилов риби в нашій країні скоротився в 2–3 рази через браконьєрство, незаконний вилов та забруднення акваторії Чорного і Азовського морів.

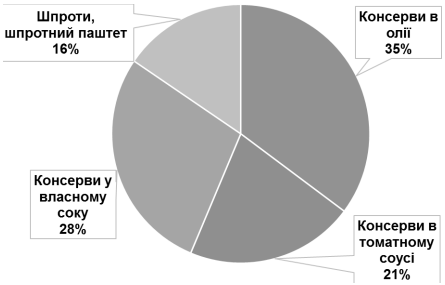

А — асортимент ТМ «Таврія В»

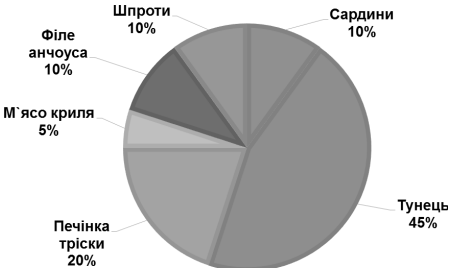

Б — асортимент ТМ «METRO Cash & Carry»

В — асортимент ТМ «Сільпо»

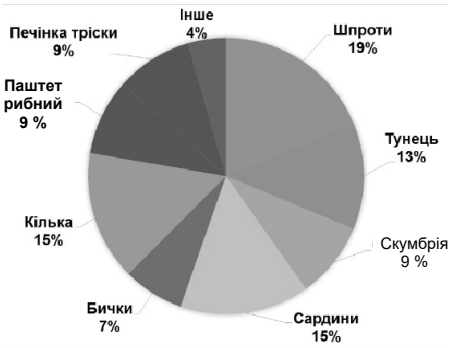

Г — асортимент ТМ «Обжора»

Рис. **Асортимент консервованої рибної продукції ТМ м. Одеси**

Судячи з представленого асортименту консервованої рибної продукції в обраних торгівельних мережах м. Одеса, можна зробити висновок, що 90% товару представлено імпортною продукцією, що ввозиться в основному з Прибалтики. Цінова політика в торгівельних мережах міста варіюється в межах 40–350 грн за штуку консервованої рибної продукції. На сьогоднішній день, виробництво власних консервів з риби та рибопродукції ускладнюється через відсутність сировини та практично неможливе через військовий стан в країні.

УДК 574.51

BIOLOGICAL FEATURES OF FISH PRODUCING IN THE RAS

O. M. Soborova, olkasobr@gmail.com, Odessa State Environmental University, Odessa
M. I. Burhaz, marinaburgaz14@gmail.com, Odessa State Environmental University, Odessa
O. Y. Kudelina, ol.ryd63@gmail.com, Odessa State Environmental University, Odessa

Strict environmental restrictions aimed at minimizing the pollution from fish hatcheries and aquaculture farms in the various countries of the world have served as an incentive for the rapid technological development of recirculating water supply systems (RAS). In addition, water recycling provides higher and more stable aquaculture production with a less disease risk, as well as a better control of growth-influencing parameters in the hatcheries [3].

Aquaculture in the recirculating water systems (RAS) is essentially a technology for rearing fish or other aquatic organisms and reusing water for the production purposes. This technology is based on using the mechanical and biological filters and, in fact, can be used to grow any aquaculture object, such as fish, shrimp, bivalve molluscs, etc. However, recycling technologies are mainly used in fish farming.

RAS are used in a wide range of production units, from huge industrial plants producing many tons of fish per year to small specialized systems used to replenish stocks or to save endangered species [3].

The RAS is a closed system designed to maintain the optimal conditions for aquatic organisms living. Using RAS in industrial fish farming provides a number of undeniable advantages over the classical methods, such as rearing fish in ponds.

Constructing and operating RAS are costly, so the production must be efficient in order to be profitable. Accordingly, it is very important to select suitable species for producing and to build a well-functioning system. In essence, the production goal is to sell fish at a high price and at the same time to keep the production cost as low as possible.

When analyzing the possibility of creating a fish farm, one of the most important parameters is the temperature of the water, since fish are cold-blooded animals. Their body temperature does not differ from the temperature of the surrounding water. And fish are not capable of thermoregulation. Therefore, water temperature is of great importance in fish farming. For different species, the temperature optimum is different. The upper and lower lethal temperatures also differ [1].

Another factor affecting the possibility of establishing a fish farm is a farmed fish size. At any temperature, a small fish growth rate exceeds a large fish growth rate. During the equal amount of time, small fish can gain more weight than large ones. Also small fish convert food more efficiently than large one.